

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

Члени організаційного комітету:

Марічереда Валерія Геннадіївна — д. мед. н., професор, перший проректор; **Бурячківський Едуард Станіславович** — к. мед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи; **Борщ Вікторія Ігорівна** — д. е. н., доцент, проректор з перспективного розвитку; **Кусик Наталія Львівна** — к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчально-методичного відділу; **Анненкова Ірина Петрівна** — д. пед. н., доцент, професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчального відділу; **Усиченко Катерина Миколаївна** — к. мед. н., доцент, доцент кафедри інфекційних хвороб, в. о. начальника сектору забезпечення якості освіти; **Годлевський Леонід Семенович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри фізіології та біофізики; **Опря Євген Васильович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії; **Ханжи Володимир Борисович** — д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, голова комісії з питань академічної доброчесності, етики та взаємин; **Сікорська Ольга Олександрівна** — к. філол. н., доцент, завідувачка кафедри суспільних наук, голова комісії з функціонування державної мови

Рекомендовано до друку

Вченою радою Одеського національного медичного університету

МОЗ України

(Протокол № 8 від 24.04.2024 р.)

О-72 **Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року)** [Електронне видання] / за ред. проф. В. Г. Марічереда. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 208 с.

ISBN 978-966-443-129-0

У збірнику подано матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти» (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року). Мета науково-педагогічного підвищення кваліфікації — сприяння засвоєнню та удосконаленню практичних умінь і навичок з інноваційних технологій, форм, методів, засобів навчання та застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання.

УДК 618.5-089.888.61-085.33

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ОНМедУ З ТУРБОТОЮ ПРО МЕНТАЛЬНИЙ СТАН ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Опря Є. В.

д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії,
наркології, медичної психології та психотерапії

Бслогрудова К. К.

к. мед. н., асистент кафедри психіатрії, наркології,
медичної психології та психотерапії

Одеський національний медичний університет

За термінологією Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) здоров'я — це стан повного фізичного, психологічного та соціального благополуччя. Психічне здоров'я — це рівень психологічного благополуччя, який визначається не тільки відсутністю психічних захворювань, а й низкою соціально-економічних, біологічних і тих, що належать до навколишнього середовища факторів. Основними складовими психічного здоров'я та благополуччя вважаються екологічна майстерність (здатність людини активно вибирати і створювати власне оточення згідно з її вподобаннями), уміння людини підтримувати позитивні відносини з іншими, наявність мети в житті, прийняття себе як людини, гідної поваги, здатність до самовдосконалення і автономності (незалежність і здатність контролювати свою поведінку самостійно). Як бачимо, усі складові психічного здоров'я та благополуччя є тими рисами, які є необхідними як для формування успішного здобувача вищої медичної освіти, так і сильної особистості майбутнього лікаря-спеціаліста.

Війна повністю змінила життя українців, відібравши відчуття безпеки та впевненості, що у багатьох позначилося на емоційному стані. Після пережитих жаху, тривоги, гніву, паніки на зміну прийшли почуття провини, депресивні зависання, заморожування почуттів. Травма війни сьогодні торкнулася всіх українців. Навіть тих, хто в перші дні виїхав з місць, які зазнали воєнних дій, що проживають у віддалених регіонах або встигли виїхати за кордон. Травматична подія на кожного з нас має різний вплив, і це не обов'язково ПТСР.

Страх — дуже корисна річ для виживання, але не завжди корисна для сучасної людини. Стрес стає сильним тригером для переживання людиною тих чи інших почуттів. Усе індивідуально, але зазвичай ми

послідовно переживаємо такі стани: розгубленість, тривога — страх — паніка, злість, ейфорія, депресія. Однак якщо стрес хронічний (коли тіло постійно перебуває в режимі «бий або біжи»), із рятівного він стає руйнівним. Еустрес може переходити в дистрес і бути небезпечним, коли затягується на тривалий період.

На відміну від стресу, тривога є відповіддю на небезпеку, якої насправді немає. Однак організм мобілізується так само, як і при стресі: на тривогу реагує не лише нервова система, а організм загалом. Тривога є невід'ємною частиною процесу адаптації: ми не завжди швидко пристосовуємося до нових зовнішніх обставин (психологічна адаптація) і не одразу ефективно комунікуємо з оточенням (соціальна адаптація). Особливо актуальним питання адаптація постає в світлі використання змішаного та дистанційного формату навчання як можливість забезпечення процесу в умовах врахування усіх норм безпеки воєнного стану [1].

Беручи до уваги вищенаведені факти, виникає питання як саме має бути організований освітній процес у медичному закладі вищої освіти під час війни?

Після опитування викладачів і здобувачів ОНМедУ були отримані такі дані.

Для науково-педагогічного працівника медичного вищого закладу освіти завжди є потреба в пошуку балансу між співпрацею із здобувачем і ментором, взаємодією та вимогливістю, авторитарністю. Одним із головних завдань навчально-педагогічного працівника є допомога здобувачам адаптуватися до навчання, мотивувати їх. Оскільки якщо здобувач не може адаптуватися, виникає дезадаптація, і ситуація із навчанням погіршується. Компенсація — це важливе явище і визначається воно як «розвиток сили або здібності в одній сфері для заміщення реального або уявного недоліку в іншій» (тобто компенсувати свої навчальні здібності за рахунок багаторазового повторення та посидючості). Якщо компенсаційні механізми дають збій, настає декомпенсація — здобувач не може використовувати наявні ресурси, щоб вправитися з труднощами.

На відміну від викладачів, більшість здобувачів відзначила, що очікує від викладачів деякої поблажливості, співчуття та взаєморозуміння в такі важкі часи. Але після більш детальної розмови з роз'ясненням завдань навчання у вищій медичній школі здобувачі погодились з тим, що більш перспективним є створення альянсу викладач-здобувач, що допоможе виховати сильну освічену особистість май-

бутнього лікаря-спеціаліста із самостійним клінічним мисленням. Іншим моментом, важливим для здобувачів, є позитивне ставлення до них з боку викладачів. Велику частину часу людина проводить у спілкуванні з іншими людьми, тому добре слово, дружня підтримка і участь сприяють бадьорості, гарному настрою. І навпаки, грубість, різкий або зневажливий тон можуть стати психотравмуючими, особливо для уразливих підлітків, якими є більшість здобувачів [2].

З метою психологічної підтримки під час війни прості профілактичні дії були вчинені як викладачами, так і здобувачами: засвоєння навичок психогігієни, встановлення ліміту на новини, контроль впливу інших людей на вас, стеження за своїм мисленням, здатність помічати позитив, повернення контролю над власним життям.

Якщо все ж таки не вдається опанувати себе, то у пригоді може стати «Аптечка психологічної самопомоги», розроблена в рамках ініціативи Всеукраїнської програми ментального здоров'я за ініціативи Олени Зеленської «ТИ ЯК?». Також за цією програмою є доступними розроблені електронні ресурси.

Підсумовуючи вищезгадане, слід відзначити, що під час війни заклад вищої освіти стає для здобувачів головним осередком, який дає змогу отримувати не лише знання, але й психологічну підтримку, відчувати належність до університетської та медичної спільноти. Тому викладацькому складу важливо гнучко підходити до своєї педагогічної роботи, налаштовувати освітній процес таким чином, щоб він був комфортним для здобувачів і самих педагогів, зберігав психічне здоров'я. Сьогодні кожен із нас — опора для іншого, і саме зараз для здобувачів ми значно більше, ніж викладачі.

Література

1. Можливості використання сервісу MS Teams для змішаного та дистанційного навчання клінічної дисципліни «Психіатрія» на медичному факультеті ОНМедУ / Опря Є. В. та ін. *Одеський медичний журнал*. 2023. № 1 (182). С. 79–81. URL: <https://dx.doi.org/10.32782/2226-2008-2023-1-17>.

2. Запобігання конфліктам та їх вирішення на заняттях у медичному університеті / Опря Є. В. та ін. *Одеський медичний журнал*. 2023. № 4 (185). С. 99–102. URL: <https://dx.doi.org/10.32785/2226-2008-2023-3-18>.

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІНТЕРНІВ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ Носенко О. М. <i>Одеський національний медичний університет</i>	135
ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКІВЩИНИ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ОНМедУ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ Онищенко В. І. <i>Одеський національний медичний університет</i>	139
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ОНМедУ З ТУРБОТОЮ ПРО МЕНТАЛЬНИЙ СТАН ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ Опря Є. В., Белогрудова К. К. <i>Одеський національний медичний університет</i>	142
ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ Павленко К. В., Квашніна А. А. <i>Одеський національний медичний університет</i>	145
ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 5 КУРСУ ДО СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРАКТИЧНОГО ІСПИТУ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ Павловська О. М., Берлінська Л. І. <i>Одеський національний медичний університет</i>	148
ПІДГОТОВКА ДО ІСПИТУ У ФОРМАТІ ОСКІ В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ Петровський Ю. Ю., Лунько С. Г. <i>Одеський національний медичний університет</i>	151
ІНТЕГРАЦІЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ПРАКТИКА, ДОСВІД, МАЙБУТНЄ Прокопчук Ю. В., Єгоренко О. С. <i>Одеський національний медичний університет</i>	153